

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 217 L

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Unio og Oslo kommune i forbindelse med mellomoppgjøret 2021

*Tilråding fra Arbeids- og sosialdepartementet 11. juni 2021,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Arbeids- og sosialdepartementet legger med dette fram forslag om at arbeidstvisten mellom Unio og Oslo kommune (Tariffoppgjør i Oslo kommune) i forbindelse med mellomoppgjøret 2021 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Departementet legger samtidig fram forslag om at det blir forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans for å løse tvisten.

Det vises for øvrig til redegjørelse for myndighetenes og partenes rolle knyttet til tvungen lønnsnemnd i Prop. 216 L (2020–2021) Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Unio og KS i forbindelse med mellomoppgjøret 2021.

2 Forhandlinger og meklings

Tvisten har oppstått i forbindelse med mellomoppgjøret 2021 og gjelder Tariffoppgjør i Oslo kommune. Partene er på arbeidstakersiden Unio med de tilsluttede forbundene og foreningene Utdanningsforbundet, Norsk Sykepleierforbund, Akademikerforbundet, Norsk Fysioterapeutforbund, Norsk Ergoterapeutforbund, Forskerforbundet, Det norske maskinistforbund, Presteforeningen,

Bibliotekarforbundet og Det Norske Diakonforbund. På arbeidsgiversiden Oslo kommune.

Etter brudd i forhandlingene varslet Unio plassoppgjøret for ca. 13 000 medlemmer.

Riksmekleren nedla forbud mot arbeidsstans 3. mai 2021 og innkalte partene til meklings. Det ble gjennomført meklings 5., 25. og 26. mai 2021.

Under meklingsen nådde øvrige parter i tariffoppgjøret i Oslo kommune – med meklerens mellomkomst – fram til en løsning i samsvar med meklerens forslag. Unio avsto forslaget, mens Oslo kommune anbefalte det. Meklingsen ble avsluttet 27. mai klokken 14.15.

Unio iverksatte den varslede streiken 27. mai. Uttaket gjaldt 647 medlemmer.

3 Omfang og virkninger av konflikten

Fra 28. mai var 647 medlemmer i streik. De berørte virksomhetene var hovedsakelig skoler, barnehager, hjemmetjenester, sykehjem og andre offentlige virksomheter.

Helsemyndighetene ble varslet om streiken og vurderte fortløpende konsekvensene for helse-tjenestene. Helsetilsynet meldte at Oslo kommune løpende søkte om dispensasjoner for ansatte i

enkelte vakter og for spesifikke oppgaver, og at dispensasjoner i stor grad ble innvilget. Arbeids- og sosialdepartementet har også hatt kontakt med Kunnskapsdepartementet, men har ikke mottatt rapporter fra dem om at streiken i Oslo kommune medførte fare for liv, helse eller hadde andre store samfunnsmessige konsekvenser.

Helsetilsynet har vist til at mange ansatte i hjemmetjenesten, sykehjem, ergoterapi- og fysioterapitjenester, helsestasjon og skolehelse-tjenesten ble tatt ut i streik. Også tildelingskontorene som vurderer og tildeler helse- og omsorgstjenester ble berørt av streiken. Selv om flere etater/bydeler har meldt om marginal sykepleiebemannning ved berørte helse- og omsorgstjenester allerede fra streikens iverksettelse, har streiken forløpt uten konsekvenser for liv og helse. Kommunen har imidlertid vært avhengig av å søke om dispensasjoner, særlig for sykepleiere i sykehjem og hjemmetjenesten. Dette har i stor grad blitt innvilget.

Opptrappingen av streiken i Oslo kommune med ytterligere 1 272 personer fra 2. juni, ble av Helsetilsynet vurdert som betydelig, og førte til ytterligere reduksjon i tjenestene. Tjenester som fysioterapi, ergoterapi, rehabilitering, og forebyggende helsetjenester ble i berørte virksomheter i hovedsak satt på vent. Også aktiviteten ved tildelingskontorene i berørte bydeler ble ytterligere redusert. Dette har ikke medført direkte fare for liv og helse, men har gjennom streiken bidratt til å øke totalbelastningen på gjenværende tjenester, som sykehjem og hjemmetjenester, der aktiviteten har vært redusert til å utføre de mest nødvendige oppgavene for å sikre forsvarlig og nødvendig helsehjelp.

Mandag 7. juni 2021 konkluderte Helsetilsynet med at det vil oppstå fare for liv og helse i løpet av dagen 7. juni som følge av konflikten i Oslo kommune. I begrunnelsen for konklusjonen skriver Helsetilsynet:

En bydel melder natt til mandag 7. juni at 14 av 30 sykepleiere som skal på vakt i hjemmetjenesten fra mandag morgen er tatt ut i streik. Det er søkt om dispensasjon for samtlige, men kun én er innvilget. I følge bydelen er øvrige utøvende sykepleiere som ikke er tatt ut i streik bundet opp i TISK-arbeid og vaksinasjon. I tillegg er også ledere tatt ut i streik. Ytterligere omrokking av sykepleierressurser i bydelen er derfor ikke mulig. Enkelte pasienter kan legges inn i sykehus som avbøtende tiltak, men det vil likevel være mange pasienter som ikke vil få nødvendig helsehjelp som administrering

av insulin, intravenøs behandling og annen medisinerings, stell av stomi og stell av sår, i tillegg til andre oppgaver som personlig hygiene og måltider. Bydelen vurderer at antallet enkeltpersoner dette vil gå ut over, er så omfattende at bydelen ikke har kapasitet til å flytte disse pasientene inn på sykehjem for å avbøte konsekvensene av streiken med tanke på liv og helse.

Streiken medfører nå en stor totalbelastning på helse- og omsorgstjenesten i Oslo kommune. Samtidig ser vi nå betydelig svikt i helsehjelpen overfor enkeltpasienter. Statens helse-tilsyn vurderer på denne bakgrunn at det vil oppstå fare for liv og helse i løpet av dagen 7. juni 2021 som følge av konflikten i Oslo kommune.

På bakgrunn av Helsetilsynets vurdering innkalte Arbeids- og sosialministeren partene til møte mandag 7. juni 2021 klokken 17.00.

Statsråden spurte partene i møtet om det var noen mulighet for at de kunne komme til enighet om en løsning på den oppståtte situasjonen, slik at det ikke ville være nødvendig å gjøre inngrep i streiken. Statsråden foreslo at partene skulle møtes umiddelbart for å diskutere mulige løsninger på den oppståtte situasjonen. Partene sa seg villige til det. Statsråden avbrøt derfor møtet og ga partene 20 minutter til å diskutere mulige løsninger. Da møtet ble satt på nytt uttrykte Unio at de var villige til å se nærmere på dispensasjonspraksisen sin. Oslo kommune ga uttrykk for at det ikke var aktuelt søke om ytterligere dispensasjoner knyttet til den konkrete situasjonen.

Det ble derfor klart for departementet at det ikke var mulig for partene selv å løse opp i situasjonen som satte liv og helse i fare.

I lys av dette og Helsetilsynets rapport informerte statsråden partene om at regjeringen så seg nødt til å gripe inn med tvungen lønnsnemnd i konflikten. På spørsmål fra statsråden sa Unio seg villig til å avslutte streiken umiddelbart og gjenoppta arbeidet så snart som mulig.

4 Konklusjon

Med grunnlag i Helsetilsynets vurdering og den fastlåste situasjonen vurderer Arbeids- og sosialdepartementet at hensynet til liv og helse gjør det nødvendig å løse arbeidstvisten mellom Unio og Oslo kommune uten ytterligere arbeidskamp.

Det overlates til Rikslønnsnemnda å avgjøre tvisten. Det følger av lønnsnemndloven § 2 andre

ledd at en avgjørelse av Rikslønnsnemnda har samme virkning som en tariffavtale. Dette gjelder enten saken frivillig er brakt inn for nemnda av partene, eller gjennom vedtak om tvungen lønnsnemnd.

I forslaget til lov § 1 fremkommer det at tvisten skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Nemnda må for å kunne avgjøre den aktuelle tvisten ha den samme kompetansen som partene til å fastsette innholdet i tariffavtalen.

Rikslønnsnemnda spiller en sentral rolle i det norske tariffsystemet. Skal nemnda fullt ut kunne fylle sin rolle som et effektivt tvisteløsningsorgan, må den kunne behandle alle sider ved tvisten. Det gjelder også spørsmål om å fastsette unntak fra bestemmelser i lov når partene er gitt kompetanse til å inngå tariffavtale om det, innenfor de rammer som følger av EØS-retten.

Norge har ratifisert flere ILO-konvensjoner som verner organisasjonsfriheten og streikeretten (konvensjon nr. 87, 98 og 154). Slik konvensjonene har vært tolket av ILOs organer, stilles det strenge krav for inngrep i streikeretten, men det åpnes likevel for inngrep dersom streiken setter liv, helse eller personlig sikkerhet for hele eller store deler av befolkningen i fare. Sosialpakten under Europarådet har i artikkel 6 nr. 4 en tilsvarende bestemmelse som verner streikeretten.

Artikkel 6 må imidlertid ses i sammenheng med artikkel G, som åpner for at det ved lov kan gjøres begrensninger i streikeretten som er nødvendige i et demokratisk samfunn for å verne andre menneskers rettigheter og frihet, eller for å verne offentlige interesser, nasjonal sikkerhet og helse og moral i samfunnet.

Basert på internasjonal praksis er Arbeids- og sosialdepartementet av den oppfatning at et vedtak om tvungen lønnsnemnd i den omhandlede arbeidstvisten er innenfor rammen av de konvensjoner Norge har ratifisert. Dersom det likevel skulle påvises motstrid mellom internasjonale konvensjoner og Norges bruk av tvungen lønnsnemnd, mener Arbeids- og sosialdepartementet, i tråd med fast praksis i slike saker, at hensynet til liv og helse tilsier at det under enhver omstendighet er nødvendig å gripe inn i konflikten.

Arbeids- og sosialdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Unio og Oslo kommune i forbindelse med mellomoppgjøret 2021.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Unio og Oslo kommune i forbindelse med mellomoppgjøret 2021 i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Unio og Oslo kommune i forbindelse med mellomoppgjøret 2021

§ 1

Twisten mellom Unio og Oslo kommune i forbindelse med mellomoppgjøret 2021 (Tariffavtale for Oslo kommune) skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans, jf. lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister (arbeidstvistloven) § 1 bokstav f) og g) for å løse tvisten.

Reglene i lov 27. januar 2012 nr. 10 om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.

